

Asia: VN/33727/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Tausta:

Rovala-Opisto on kansanopisto, joka järjestää ammatillisena koulutuksena vain kasvatus -ja ohjausalan tutkintoa. Huomiomme toiminnanohjauksen kokeilusta ja siihen liittyvistä lakiehdotuksista lausutaan tästä näkökulmasta. Kiitämme tästä mahdollisuudesta.

Ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset

Esityksestä ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevista säädösehdotuksista toteamme:

Kahdeksan vuoden kokeiluaika, on sinänsä ymmärrettävä jatkuvuuden näkökulmasta. Nykyisin vallalla oleva eduskuntavaalien tuloksiin sidottu neljän vuoden sykli vaihtuvien hallitusohjelmien lakimuutosten, toimintatapojen muutosten, käsitteiden ja kehittämisen painopistealueiden muutosten toteuttamisessa on koulutuksen järjestäjille työllistävä, mutta toisaalta mahdollistaa myös ajassa tapahtuviin asioihin reagoimisen. Onko uhkana, että uudessa esityksessä luodaan raskas byrokraattinen järjestelmä, joka vie resursseja enemmän kuin antaa ja luo epätasa-arvoa koulutuksen järjestäjien keskuuteen? Lisäksi mietimme, miten kokeilussa taataan alueellinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus sekä pienten yksialaisten ammatillisten koulutuksen järjestäjien asema.

Asetusluonnoksista ammatillisen koulutuksen toiminnan ohjauksen kokeilusta 5 § Pykälän, kolmannen kohdan mukaan tutkintoja ja osaamisaloja voitaisiin rajoittaa, jos tutkinnon tai osaamisalan laaja järjestämisoikeus heikentäisi olennaisesti niiden koulutuksen järjestäjien toimintaedellytyksiä. Rajoitus koskisi pitkälle erikoistuneita ja tiettyyn osaamiseen keskittyneitä koulutuksen järjestäjiä tai niitä joiden toimintaedellytykset olennaisesti heikentyisivät. Tällaisia tutkintoja ovat esimerkiksi musiikin ja liikunta-alan tutkinnot.

Tähän tulisi liittää myös kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto. Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnon ja sen osaamisalojen laaja järjestämisoikeus heikentäisi merkittävästi kansanopistojen toimintaedellytyksiä, koska ne järjestävät kyseistä koulutusta vakiintuneesti ja ovat investoineet sen kehittämiseen koko ko. koulutusten olemassaolon ajan. Tutkintoon kuuluu kommunikaation ja viittomakielisen ohjauksen osaamisala. Tätä osaamisala järjestetään vain tietyissä kansanopistoissa. Niissä on erityisosaamista ja vakiintunut työelämäverkosto osaamisalan koulutuksen järjestämiseen. Tämän osaamisalan opiskelujen aikana opitaan uusi kieli. Viittomakieli. Tätä osaamisalaa voidaan erityisesti pitää erikoistuneiden koulutuksen järjestäjien toteuttamana ja täyttää lain kohdan edellyttämät kriteerit siinä missä musiikin ja liikunta-alan tutkintojen rajoittaminen. Rovaniemi-Opistossa järjestetään ko. osaamisalaa ja opistolla on merkityksellinen alueellinen tehtävä alan järjestäjien ja toimijoiden verkostossa. Tällä osaamisalalla saavutettavan osaamisen turvaaminen on taattava myös tulevaisuudessa ja alan alueelliset erot ja tarpeet tulee tunnustaa jatkossakin.

Kokeilusta ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksesta toteamme, että se asettaa koulutuksen järjestäjät eriarvoiseen asemaan. Pienillä yksiallaisilla ammatillisen koulutuksen järjestäjillä ei ole mahdollisuutta osallistua kokeiluun ja se heikentää heidän mahdollisuuttaan kehittää toimintaansa samanaikaisesti kuin kokeilussa mukana olevat tahot. Toivomme, että kokeilua ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksesta tarkastellaan vielä yhdenvertaisuuden näkökulmasta ja esitettäisiin tarkemmin ne konkreettiset vaikutukset, joilla vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta kehitetään kaikkien, myös pienten yksiallaisten ammatillisten koulutuksenjärjestäjien näkökulmasta. Olisi hyvä saada yhdenvertainen kokeiluhanke, jossa voi olla erilaisia opetuksenjärjestäjiä.

Rahoituksen uudistusta koskevat säädösehdotukset

Esitykseen ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestämisen uudistamisesta toteamme, että tavoite yksinkertaistaa rahoitusjärjestelmää on hyvä. Harmillista on se, että samanaikaisesti tapahtuva rahoituksen vähentäminen sekä koelaskelmien myöhäinen ajankohta estää vaikutusten ennakoimisen. Tämä vaikeuttaa toiminnan sopeuttamista rahoitukseen.

Rahoituksen uudistusta koskevista säädösehdotuksista esitämme, että esitetyllä tavalla rahoitusjärjestelmä on selkeämpi ja kahden vuoden tarkastelujakso on tarkoituksenmukainen. Olemme huolissamme tavoitteellisten opiskelijavuosimäärien vähentämisestä. On vaarana, että nykyinen esitys vie toimintamahdollisuudet pienen koulutuksenjärjestäjän toiminnalta. Koulutuksemme on tällä hetkellä vaikuttavaa ja tuloksellista. Opiskelijat työllistyvät ja saavat jatko-opiskelupaikkoja alalla, jolla on työvoimapula. Se on täsmälleen kaiken koulutuksen tarkoitus ja tavoite. Järjestäjäkohtainen kaikkia aloja koskeva opiskelijavuosien vähentäminen vie resursseja pois myös vaikuttavalta ja tulokselliselta toiminnalta.

Esityksessä ammatillisen koulutuksen rahoituksessa karsitaan painotus- ja korotustekijöitä ja niiden kertoimia. Järjestämisluvista poistettaisiin sisäoppilaitosmuotoisuutta koskeva kirjaus ja vastaavasti koulutuksen rahoituskertoimissa ei olisi enää erikseen sisäoppilaitosmuotoisuutta. Tämä

toimintamuoto kuitenkin vahvistaa yhteisöllisyyttä, elämänhallintaa ja sosiaalisia taitoja tavalla, joka on merkityksellistä ja vaikuttavaa etenkin tässä ajassa.

Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset

Oppimisen tuen ja erityisen tuen osalta esitämme, että esityksessä tulee turvata ammatillisessa koulutuksessa olevien opiskelijoiden oikeus lähiopetukseen ja riittävään oppimisen tukeen.

Tilauuskoulutusta koskevat säädösehdotukset

-

Muut ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

-

Asetusluonnokset

-

Muut kommentit

Pyydämme ottamaan huomioon, että kansanopistoissa kuten Rovala-Opistossa on laajasti osaamista maahanmuuttajien opetuksesta ja ohjauksesta. Tämä osaaminen auttaa myös ammatillisen koulutuksen saattamisessa loppuun ja jatkoloputuksessa työelämään maahanmuuttaneiden osalta. Lisäksi esim. alueemme aikuisten perusopetuksen opiskelijoilla on sujuva siirtyminen kasvatus- ja ohjausalan koulutuspolulle sen ollessa tarkoituksenmukainen. Tämä tehostaa koulutuspolun sujuvuutta ja resurssien käyttöä. Lisäksi kansanopistoissa, kuten Rovala-Opistossa, on mahdollisuus jatkaa alan ammattikorkeakouluopintoja sekä kommunikaatio- ja viittomakielen alalla että varhaiskasvatuksen alalla. Vaikka kansanopistona olemme yksialainen ammatillinen oppilaitos, olemme monialainen ja ketterä oppilaitos jatko-opintomahdollisuuksissa ja työelämään siirtymisen nivelvaiheessa.

Frantti-Niemelä Paula
Rovala-Opisto - Rovala-Opisto